

Iz naše doline

2

Leto V.

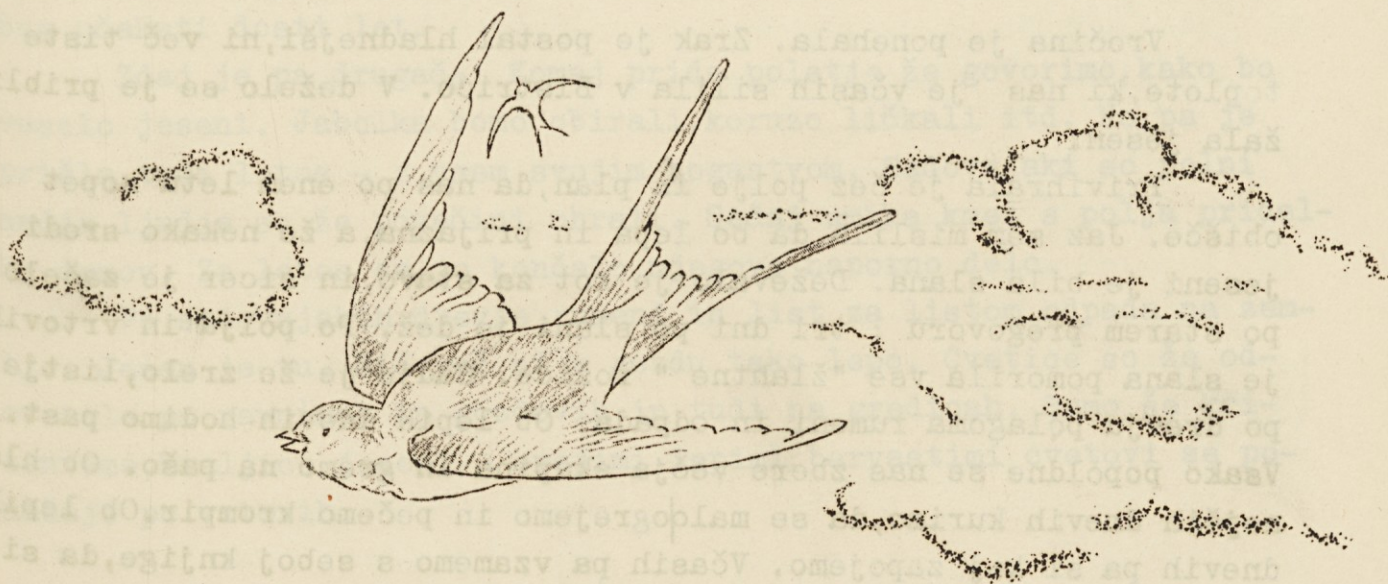
1939/40

Izdaja Podmladek Rdečega križa v Sodražici.

Ko so se zbirale lastovke.

Šilo Tone IV.a

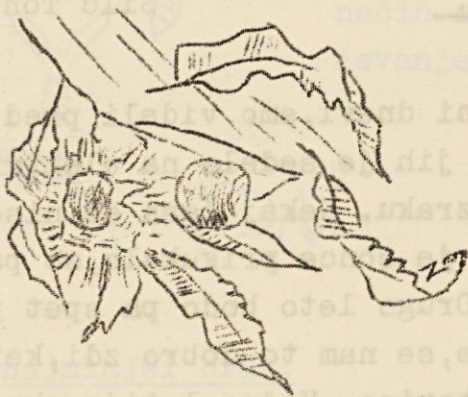
Ko so nastopili bolj hladni dnevi, smo videli pred šolo in na trgu cele trope lastavic. Mnogo jih je sedelo na električnih žicah, nekaj jih je pa tudi letalo po zraku. Nekaj časa se niso mogle posloviti od teh naših krajev. Ko je sonce prikukalo, so pa odletele čez visoke gore v druge kraje. Drugo leto bodo pa spet priletele k nam. Ko obletavajo naše domove, se nam to dobro zdi, ker prinašajo srečo. Pri nas imamo kmečke lastavice. Vedno letijo okrog hiše ter lovijo mušice in druge žuželke. Kmečke lastavice odletijo prej nego mestne.

Ko so se zbirale lastovke.

Ivanc Jožko, IV.a.

Vsako jesen odlete lastovke na jug. Pred štirinajstimi dnevi so se zbrale, da odletijo. Ko so pa hotele odleteti, je začelo liti kakor iz škafa. Na trgu je bilo na tisoče teh ubogih ptičic, ki so drgetale od mraza. Vsi smo mislili, da bo drugi dan dež ponehal in da bodo lastovke odletele. A drugi dan je bilo še slabše. Popoldne je sonce za kake pol ure pogledalo izza oblakov, kako se godi lastovkam. Lastovke so ga bile zelo vesele. Preselile so se proti šoli ter obletavale cerkveni zvonik. A kmalu je začelo spet deževati. Šele drugi dan so mogle odleteti čez Jadransko morje na topli jug. Vsem nam je bilo hudo pri srcu, ko so nas zapuščale.

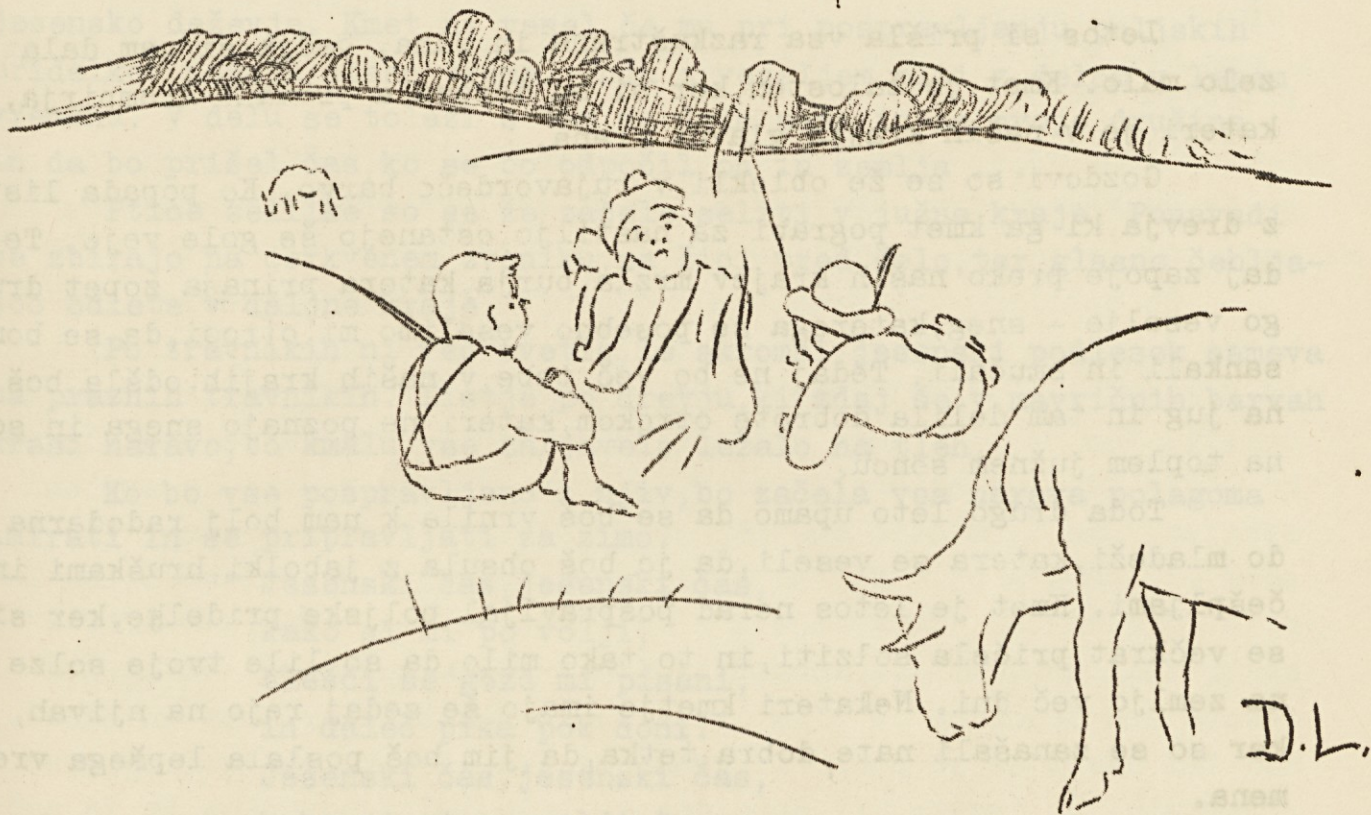
Ko prišla je jesen v deželo.

Lešnjak Marija IV.r.v.l.š.

Vročina je ponehala. Zrak je postal hladnejši, ni več tiste toplote, ki nas je včasih silila v Bistrico. V deželo se je približala jesen.

Privihrala je čez polje in plan, da nas po enem letu zopet obišče. Jaz sem mislila, da bo lepa in prijazna, a že nekako sredi jeseni je bila slana. Deževalo je kot za stavo, in sicer je začelo po starem pregovoru: tri dni po slani je dež. Po polju in vrtovih je slana pomorila vse "žlahtne" rožice. Sadje je že zrelo, listje po drevju polagoma rumeni in odpada. Ob lepih dnevih hodimo past. Vsako popoldne se nas zbere večja skupina in gremo na pašo. Ob hladnejših dnevih kurimo, da se malo ogrejemo in pečemo krompir. Ob lepih dnevih pa si kaj zapojemo. Včasih pa vzamemo s seboj knjige, da si

tako krajšamo čas. Ko se nagiblje dan proti večeru, gremo domov.

Zajc Pavla, III. r. v. l. š.

" Kar prehitro so nam potekli ti poletni dnevi ...". Tako slišimo govoriti starejše ljudi. Seveda, saj zanje nima ne jesen in ne zima toliko veselega, kakor za nas mlade. Priletni tožijo jeseni nad slabim vremenom, pozimi se pa nekatere stare mamice kmalu ne bi upale stopiti iz hiše, že naprej jih zebe. Tudi mi bomo taki, če nam bo dal Bog čakati dosti let.

Zdaj je pa drugače! Komaj pride poletje že govorimo, kako bo veselo jeseni. Jabolka bomo obirali, koruzo ličkali itd. No, pa je prišla tudi letos -- z vsem svojim bogastvom. Sadovnjaki so polni sadja, ljudje so že povečini obrali. Sedaj umika kmet s polja pridelke domov. Za letos se je končalo njegovo naporno delo.

Po sadovnjakih drevje rumeni in list za listom odpada na zemljo. Jesen je tu. Nič več ni v gozdu tako lepo. Cvetice so že odcvetele po ravninah in gozdovih in tudi na gredicah. Samo še krizanteme, kraljice jeseni, s svojimi lepimi barvastimi cvetovi se ponašajo po vrtovih.

Štupica Jože, III.r.v.l.š.

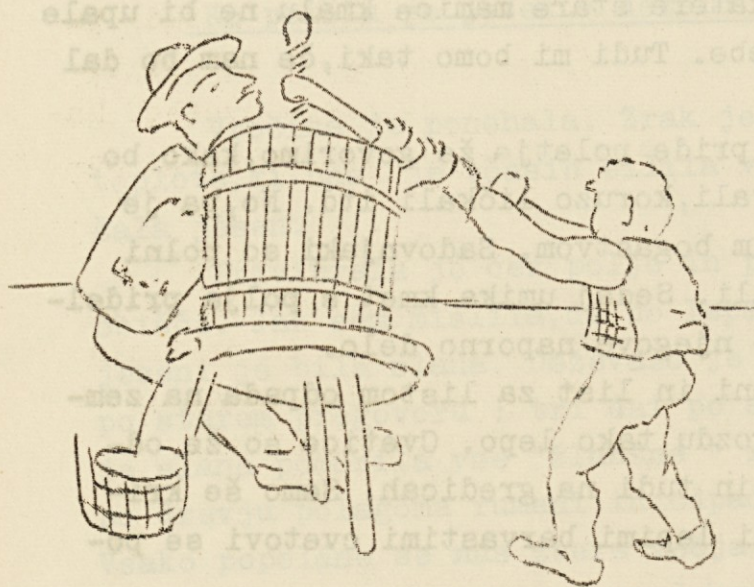
Letos si prišla vsa razkuštrana in suha. Sadja si nam dala zelo malo. Kmet je žalosten, ker si mu darovala premalo krompirja, kateri je v naših krajih glavna hrana.

Gozdovi so se že oblekli v rujavordečo barvo. Ko popada listje z drevja, ki ga kmet pogradi za nastiljo, ostanejo še gole veje. Tedaj zapoje preko naših krajev mrzla burja, katera prinaša zopet drugo veselje – sneg, katerega se posebno veselimo mi otroci, da se bomo sankali in smučali. Tedaj ne bo več tebe v naših krajih, odšla boš na jug in tam delila dobrote otrokom, kateri ne poznajo snega in so na toplem južnem soncu.

Toda drugo leto upamo, da se boš vrnila k nam bolj radodarna do mladeži, katera se veseli, da jo boš obsula z jabolki, hruškami in češpljami. Kmet je letos nerad pospravljaj poljske pridelke, ker si se večkrat pričela solziti, in to tako milo, da so lile tvoje solze na zemljo več dni. Nekateri kmetje imajo še sedaj rejo na njivah, ker so se zanašali nate, dobra tetka, da jim boš poslala lepšega vremena.

Kmalu boš odšla od nas, ker te bo izpodrinila še slabša tvoja sestra, zima, katera je obdarjena s snežinkami. Torej srečno pot! Drugo leto pa se vrni bolj bogata!

Štupica Stana III.r.v.l.

D.L.

Čisto tiho in naskrivoma je prišla jesen. Greš čez polja, čez vrtove, čez gozd in njive, pa ti ljubo pogleda v obraz, da se začudiš in pozdraviš to svojo staro znanko. Pozdravljena! Pomuja ti zrel sad in ti kliče: " Izberi si, izberi, karkoli hočeš, jabolka, hruške, grozdje, da se človeku nehote iztegne roka po teh sadovih in ugrizne v ta sladki jesenski sad. In dobrotljiva tetka jesen vsako leto pride s težko obloženimi rokami, ter

napolni kmetu shrambe in žitnice z raznimi poljskimi pridelki in sadjem.

Jeseni se dnevi krajšajo, noči daljšajo. Včasih nastopi hladno jesensko deževje. Kmet ni vesel, če mu pri pospravljanju poljskih pridelkov nagaja slabo vreme. Toda z veseljem hiti z delom v lepem vremenu. V delu se tolaži s tem, da dela zase in za svojo družino in da bo prišel čas, ko se bo odpočil on in zemlja ...

Ptice selilke so se že začele seliti v južne kraje. Ponavadi se zbirajo na cerkvenem zvoniku, na žici pred šolo, ter glasno čeblja-joč odlete v daljne kraje.

Po travnikih ni več cvetic, le skromni jesenski podlesek sameva na praznih travnikih. Listje po drevju, ki zdaj še v mavričnih barvah krasi naravo, bo kmalu vse zarjavelo ležalo na tleh.

Ko bo vse pospravljeno z njiv, bo začela vsa narava polagoma umirati in se pripravljati za zimo.

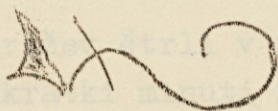
" Jesenski čas, jesenski čas,
kako si mi po volji,
blešči se gozd mi pisani,
in daleč pika pok doni.
Jesenski čas, jesenski čas,
kako si mi po volji."

Moja gredica.

Ivanc Dori III.a

Spomladi sem si naredil gredico. Vso spomlad sem jo pridno obdeloval. Tudi pognojil sem jo. Vsadil sem rože vsake vrste: mačehe, marjetice, modriš, cinije, mak, nageljčke in zajčke. Vsadil sem tudi paradižnik, buče, solato in fižol. Večkrat sem gredico oplel in zalil. Pa je prišla jesen, z njo slana - in pomorila mi je nežne ovetke. Mama je še zvečer pred slano dala gospodični Pippovi par rožic iz mojega vrtička.

Prejšni teden sem iskal škodljivega bramorja. V bramorjeve rove sem vlival vodo, ker sem mislil, da bodo prilezli ven. Pa sem se motil, kajti bramorji so se zarili globoko v zemljo, ker že pritiska mraz. Ko bo zapadel sneg, bo tudi moja gredica počivala. Drugo leto pa bom nasadil novih cvetic, da bo še lepša kakor je bila lani.

V oktobru 1934.

Pirc Ivo IV.a

Moj stric, ki je bil krmilar na vojni ladji "Dubrovnik", mi je pripovedoval sledeče:

V mesecu oktobru 1934. je bila dana naloga našemu brodu, da odpelje Nj. Vel. kralja Aleksandra I. v veliko francosko пристanišče Marsej.

Že nekoliko dni pred tem potovanjem je posadka Dubrovnika hitro olepšala vso ladjo, da bi tako dostojno sprejela velikega kralja in predstavila jugoslovensko kraljevsko mornarico v veliki francoski državi. Vse je bilo lepo urejeno in na dan 6. oktobra je odplula velika ladja iz pristanišča Tivat v Zeleniko, da tam počaka na svečani sprejem. Dne 7. oktobra zjutraj so pridržali dvorni avtomobili. V enem od teh sta bila Nj. Vel. kralj Aleksander in Nj. vel. kraljica Marija. Svečano so jih sprejeli s častnimi salvami ladijske artilerije, kakor tudi s strelji iz mnogih trdnjav v Boki kotorski. Okrog pol desete ure dopoldne je bila ladja Dubrovnik pripravljena na odhod. Med tem časom se je poslovil kralj od kraljice, kakor tudi od vseh prisotnih. Ob deseti uri dopoldne je bila ladja odvezana in je začela svobodno rezati valove.

Prvi dan potovanja je bilo vreme zadosti lepo in Jadransko morje precej mirno. V teku prvega dne je prešla ladja skozi Otrantska vrata v Jonsko morje in od tam skozi Mesinski zaliv v Mesinsko morje, katero je bilo močno razburkano. A tretji dan vožnje je prišla ladja ponoči mimo otoka Sardinije in Korzike v Sredozemsko morje, na katerem so divjali veliki vetrovi in ^{so} mogočni valovi veliko ladjo nemilo premetavali na vse strani. Kljub slabemu vremenu je ladja rezala močne valove prav do pristanišča Marseja. Vsled slabega vremena je bil kralj največ v svoji kabini.

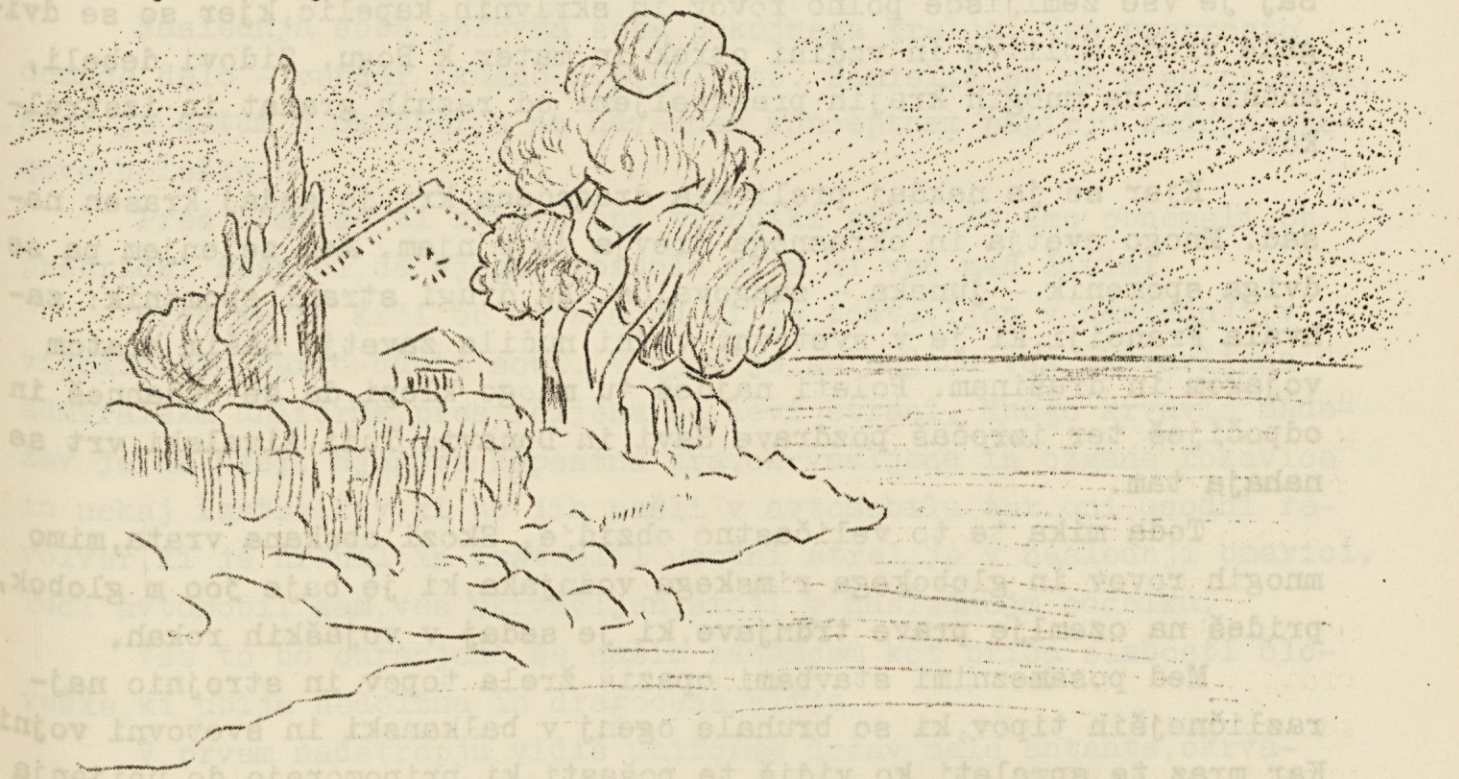
Nekoliko milj pred Marsejem je pričakovalo ladjo Dubrovnik francosko vojno brodovje, katero nas je spremljalo do sidrišča.

Na vhodu v Marsejsko luko je čakalo mnogo naroda v čolnih, da bi videli jugoslovenskega kralja, ki je prišel po dolgi poti v prijateljsko francosko državo.

Ob prihodu v Marsej, je Nj. Vel. kralj obdaril vso posadko ter se poslovil. Med tem časom je prispel francoski admiralski čoln, ki je odpeljal našega kralja na francoska tla. Naš kralj je bil svečano sprejet od francoske mornarice in državnih odličnikov. Tam je čez nekoliko minut padel kot žrtev za svoj narod od hudobne roke plačanega morilca.

Žalostna vest, ki je prišla na ladjo Dubrovnik, je potlačila, kakor mora, vso posadko v veliko žalost. Ladja je zapustila luko in odplula v najbližje zavetje vsled močnega vetra in razburkanega morja.

Drugi dan, 10. oktobra, se je Dubrovnik zopet približal Marseju, da sprejme svojega Velikega kralja - mrtvega. Okrog pete ure je ladja zapustila Marsejsko luko, ter nadaljevala žalostno pot z mrtvim kraljem nazaj v domovino.

Mir

11. novembra leta 1918. je bila izrečena ta kratka, vendar toliko obsegajoča besedica.

Vsa srca so vzdrhtela tedaj v sreči in obenem v tihi boli ob spominu na one, ki so našli svoj večni mir na bojnih poljanah.

Milijoni grobov nam pričajo koliko zdravih, mladih, naših in tujih, življenja polnih ljudi je bilo žrtvovanih. Te žrtve in njihovi napori so dragulji v kroni jugoslovenski. Težak sicer, iz solz in krvi brušen, a lep in časten. Samo trnjev venec je okrog njega, venec pozabljenja.

Toliko tisoč belih križev štrli v nebo a vsako leto jim posvetimo na ta dan le 2 borni, kratki minuti molka ... dolžni smo jim več,

mного več.

Dobro bi bilo, da bi si večkrat poklicali v spomin vse grozote vojne in si ogledali njene neme priče, naj si bodo pokopališča ali utrdbe.

Eden takih pomnikov nekdanjih težkih dni, ki so jih preživljali kristijani v boju proti Turkom, stoji prav tam, kjer se stekata naša znanka Sava in Donava.

Mogočno se dvigajo še danes utrdbe trdnjave na Kalemegdanu /turška beseda/ kar znači po naše "malo bojišče". Koliko gorja so videla in koliko utehe in zavetja so nudile našim bratom kristijanom, Saj je vse zemljišče polno rovov in skrivnih kapelic, kjer so se dvigale vroče molitve in vzdihni otrok in mater k Bogu. Zidovi debeli, močni, so na mnogih krajih prestreljeni od raznih granat in izstrelkov.

Kjer se je nekđaj prelivala dragocena kri, je sedaj krasen nasad. Mnogo cvetja in okrasnega drevja je v njem. Med zelenjem pa se dviga spomenik - junaka - zmagovalca. Na drugi strani spomenik: zahvala Franciji, ki je v svetovni vojni nudila zavetja našim bratom vojakom in družinam. Poleti najdeš tu mnogo klopi, da se oddahneš in odpočiješ ter izročaš pozdrave Savi in Donavi. Tudi živalski vrt se nahaja tam.

Toda mika te to veličastno obzidje. Skozi cbokana vrata, mimo mnogih rovov in globokega rimskega vodnjaka, ki je baje 300 m globok, prideš na ozemlje prave trdnjave, ki je sedaj v vojaških rokah.

Med posameznimi stavbami opaziš žrela topov in strojnic najrazličnejših tipov, ki so bruhale ogenj v balkanski in svetovni vojni. Kar mraz te spreleti, ko vidiš te pošasti, ki pripomorejo do ubijanja nedolžnih ljudi. Že tu se ti izviije iz prsi tiha prošnja: ne več vojne!

V treh zgradbah je nameščen vojni muzej. Takoj ob vstopu v prvo poslopje, ti obstoji oko na zastavah, ki so spremljale naše junake v boj.

Ljudje hodijo mimo tebe in s teboj! Veliko jih je, toda zdi se ti, da si sam. Nihče ne spregovori preglasne besede. Vse je mirno in svečano kakor v hramu božjem.

V pritličju so spomini na Njega, vrhovnega poveljnika, ki je izkrvavel v Franciji in položil svoje dragoceno življenje na branik miru. Tu so shranjene njegove obleke od preproste lovske, do obleke najvišjega dostojanstvenika. Več slik iz življenja pokojnega kralja krasi stene. Med njimi pa se nahaja iz temnega marmorja izklesan doprsni kip kralja - mučenika - delo in poklon vojnemu muzeju, našega

največjega jugoslovenskega umetnika Ivana Meštroviča. Na mizah pa so razstavljena v steklenih omaricah prekrasna odlikovanja, ki jih je pokojni kralj dobil ob zaslužnih prilikah od raznih suverenov in držav, v zlatu, srebru, z različnimi dragulji, misli - delo - hvaležnost.

Pri vsem tem blesku, pa ti obstoji oko dalje časa ob vazah čisto navadnega, poljskega cvetja, ki ga je nabrala v raznih krajih in prinašala domov njegova, nad vse skrbna in dobra roka. Rad se je mudil v naravi, ljubil je preprosto cvetje in preprosto ljudstvo.

Naslednja soba delovna soba pokojnega kralja. Vse preprosto, domače delo - vendar okusno napravljeno. Zamisliš se ob pisalni mizi, kjer je datum 6. oktober a na navadnem konceptnem papirju zadnje njegove beležke.

Pred očmi se ti zvrste oni trenutki groze, ko smo obnemeli ob prebriski resnici, da Njega, apostola miru ni več med živimi.

Srce se ti krči ob katafalku, ki je postavljen v naslednji, v vijoličasto barvo odeti sobi. V njem je shranjena vsa okrvavljena admiralska uniforma, prestreljena na levi strani. Mnogo krvavih madežev je na njej. Njegova zapestna ura, okrvavljene in ožgane rokavice in nekaj izstrelkov, ki so jih našli v avtomobilu ter oni usodni revolver, ki je hranil in izstrelil usodni strel, je v naslednji omarici. Tudi avtomobil sam, ves okrvavljen, stoji v naslednjem oddelku.

Vse to bo ohranjeno še našim zanamcem kot priča slabosti človeške, ki ubija nedolžna in dragocena bitja.

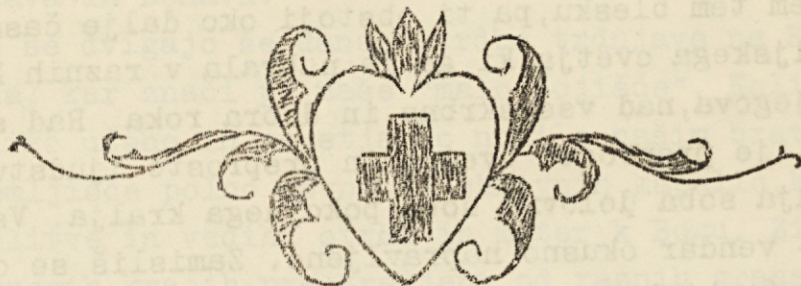
V prvem nadstropju vidiš uniforme držav male antante, okrvavljene in prestreljene zastave, ostanke obleke in čevljev neznanega junaka, kipe in slike znanih vojskovodij. Velike in krasno izdelane slike in modeli pa ti pričarajo pred oči grozote, ki so se vršile v balkanski in svetovni vojni. Med njimi je tudi slika Nj. Vel. kraljice Marije, rumunske princese, kot sestra Rdečega križa.

Razne preproste reči, napravljene iz ostankov granat in nabojev, nam pričajo, s čim so si naši ljudje krajšali težke ure v ujetništvu. Zdi se ti nemogoče, da je mogel človek prenesti vse to in da se človeštvo še ne izpametuje ter začenja znova.

V drugi stavbi so pa razstavljeni razni šlemi, noži, meči, sablje in puške še iz turških bojev in najnovejše iz današnjih dni. Mnogi dragoceni spomini s srebrom, zlatom in perlami okrašeni, so med njimi. Tu bi posebno fantje našli mnogo zanimivega.

Velikanska je vrednost, mnogo bridkih spominov boste obudili ob obisku tega muzeja. Zato ne opustite ogleda, kadar vas bo pot pripeljala v prestolico.

Utrdila pa se bo v vas še večja želja in zahteva: ne več vojne; dovolj je bilo groze in žrtev!

Štupica Jože III.r.v.l.š.

Mama mi je povedala v našem listu še neobjavljeno pesem našega domačega pesnika Primoža Puclja.

Maribor -- Travna gora.

- 1./Krasna je okolica
krog mesta Maribora,
v njej šumeča kapljica,
svetla kot jutranja zora.
- 2./Ravne, senčnate ceste,
da kras je in lepota,
dekleta miade in čvrste,
dežele so krasota.
- 3./Kmet ponosen hvali se
nad rodovitnim poljem,
grozd globoko klanja se
ob močnim trsnim koljem.

4./A lepše kakor te ceste
sedrške so gol'čave,
dekleta naša se mi zde,
dekleta majke Slave.

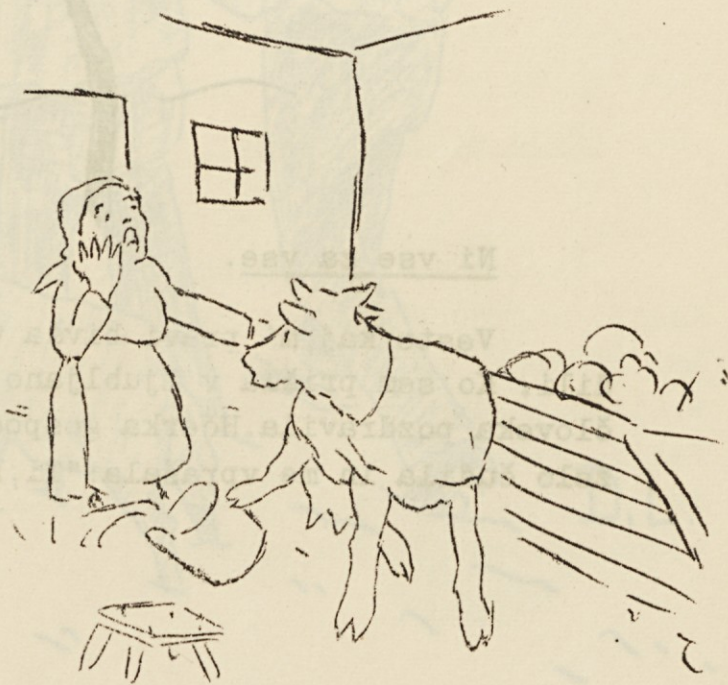
5./Prelepa je okolica
krog mesta Maribora,
pa stokrat lepša se mi zdi
sedrška Travná gora.

Pri teb' bo brcala, pri men' že ne bo. ...

Še pred kratkim je živel med nami mož z dobro zavihanimi brki. Pravijo, da je imel pri sebi vedno po tri natlačene pipe, in ko je eno pokadil, je takoj drugo potegnil iz žepa in jo prižgal ter pihal oblake dima v svet.

Nekoč je naš znanec kupoval na semnju kravo. Hodil je okrog, gledal in premišljeval katera bi bila zanj najbolj pripravna. Pogled mu je obvisel na kravi, ki jo je držala kmetica. Začelo se je barantanje, ki se je končalo s tem, da sta si segla v roke in krava je tako postala last našega možakarja. Ko je ženi izplačal dogovorjeno kupnino, se je mož zaupno obrnil do nje in jo vprašal: "No, sedaj mi pa lahko poveste, če ima krava kako skrito napako." Ženska, vesela da je kravo prodala, stisne bankovce in pravi: "Veste, pri molžnji morate paziti, rada brcá."

Ta lastnost sicer ni bila možu po godu, toda prebrisana glava si jo je pri priči izmislila. Mirno je odgovoril ženski: "Pri meni že ne bo brcala." Ženska je začudeno vprašala: "Kako boste neki to naredili?" "No, takole", ji je odgovoril. Trikrat je obšel kravo in mrmral nekaj sam pri sebi,

D.L.

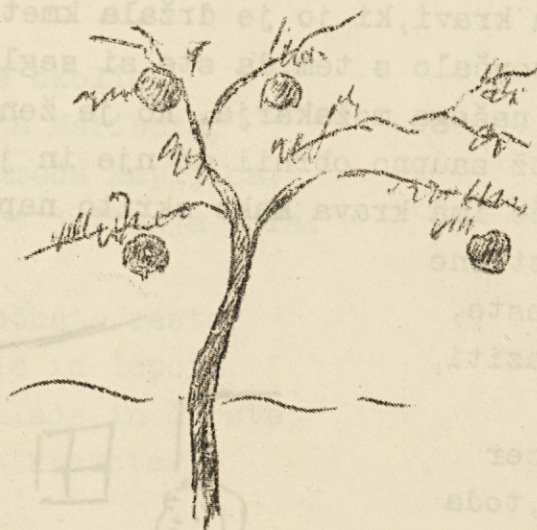
potem je segel z roko kravi pod vamp in rekel ženici: "Izročite mi sedaj pod vampom denar." Ko mu je žena izročila denar je rekel: "Pri teb' bo brcala, pri men' že ne bo," ter je izročil ženski denar, toda čez hrbet krave. Tako sta menjala denar čez in pod kravo, pri tem je možakar vedno trdil: "Pri teb' bo brcala, pri men' že ne bo!" No, ko je tretjič začutil denar v rokah, ga je spravil v žep in se poslovil od ženske z besedami: "Pri teb' bo brcala, pri men' že ne bo!"

Lov na voluharje.

Rigler Ivan IV.b

Na našem sadnem vrtu je bilo spomladi sadno drevje zelo slabo. Drevesa so se začela sušiti in listje je odpadalo.

Nekega dne pogleda oče, kaj drevju tako škoduje, pa opazi velik^o rove okrog mladih korenin. Skoro vse korenine so bile oglodane. Takoj smo vedeli, da je povzročil škodo požrešni voluhar. Moj brat Jerže je prosil g.šolskega upravitelja za pasti. Prinesel je kar tri. Najbolj se nam je obnesla past v obliki cevke. V to se je ujelo kar zaporedoma 16 voluharjev. Kose je ujel prvi voluhar, so ga hodili gledat vsi iz naše vasi. Čudili so se zlasti njegovim zobem, ki sicer niso tako veliki, pa vendar naredi z njimi ogromno škodo v sadovnjaku. Zato vsi v boj proti temu škodljivcu sadnega drevja!

Ni vse za vse.

Veste kaj, mi pravi bivša učenka, pozdravljati ste nas pa navedili. Ko sem prišla v Ljubljano v šolo, sem skoraj vsakega drugega človeka pozdravila. Hčerka gospodinje, ki me je spremljala, se je temu zelo čudila in me vprašala: "Ti, kaj toliko ljudi poznaš v Ljubljani?"